

بررسی روند مهاجرت در جمهوری اسلامی ایران طی سه دهه اخیر و تأثیر آن بر امنیت ملی

کتاب مجتبی اصلانی مقدم^۲

استاد راهنما: دکتر محمد باقر حشمت زاده

استاد مشاور: دکتر امان قرانی مقدم - سرهنگ دکتر محمد محمود نژاد

مقطع: دکتری دفاع ملی سال دفاع: ۱۳۸۴

□ طرح مسأله

مهاجرت های داخلی در کشور که طی سه دهه اخیر صورت پذیرفته است، بی شک اثراتی مشهود بر سامانه اجتماعی شهرهای بزرگ و به ویژه مراکز استان ها داشته و بسیاری از مشکلات اجتماعی ناشی از رشد بی رویه شهرها و ایجاد مناطق اقماری و حاشیه ای، امنیت اجتماعی ساکنین شهرها را دستخوش دگرگونی و نا امنی فزاینده نموده است.

امنیت ملی که امنیت اجتماعی رابه عنوان یکی از مؤلفه های اساسی و تأثیرگذار در خود جای داده است، می تواند با سست شدن تاروپود و قوام ساختار اجتماعی شکلی دیگر به خود گرفته و با هر درجه تضعیف آن، ناهنجاری های اجتماعی به عنوان زائیده و محصول این پدیده، نمودی عینی پیدا کند.

تعیین اثرات پدیده مهاجرت بر مؤلفه اجتماعی امنیت ملی و آزمون رابطه متغیرهای اجتماعی پدیده مهاجرت در کشور با امنیت ملی طی سه دهه اخیر، موضوع اصلی این رساله می باشد، به طوری که می توان سنووال اصلی این پژوهش را این گونه مطرح کرد

که: روند کنونی مهاجرت های داخلی کشور که به علل مختلف صورت گرفته است، چه تأثیری بر ابعاد امنیت ملی داشته است؟ تأثیر پذیرترین بعد امنیتی از این پدیده کدام است؟ و چگونه می توان با تحدید و کنترل مهاجرت ها، امنیت جوامع شهری را در زمینه های اجتماعی فرهنگی، زیست محیطی و اقتصادی بهبود بخشید؟

□ روش و نوع تحقیق

این تحقیق، تحقیق موردی-زمینه ای و علی مبتنی بر روش اجرایی پیمایش است.

□ تکنیک های جمع آوری اطلاعات

در این پژوهش از تکنیک پرسشنامه، مصاحبه و مطالعه اسنادی برای جمع آوری اطلاعات استفاده شده است.

□ جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش را صاحب نظران و نخبگانی از وزارتخانه ها، سازمان ها و نهادهای کشوری دربر می گیرد که با مسائل جمعیتی، آماری و امنیتی در ارتباط می باشند. افراد نمونه این تحقیق عبارتند از: صاحب نظران و نخبگانی که در سازمان ها مرتبط با موضوع جمعیت و علوم جمعیتی مطالعه و تحقیق جامع داشته اند که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه تعیین شده است. روش نمونه گیری این پژوهش سهمیه ای است.

□ نتایج پژوهش

با توجه به مطالعات انجام شده و تطبیق نتایج بررسی ها با مبانی نظری اطلاعات مندرج در جداول آماری نتایج زیر حاصل شده است:

- بیشتر پژوهش شوندگان یعنی ۸۶ درصد از آنان، نابه سامانی ها و ناهنجاری های اجتماعی در تهران را از اثرات مهاجرت های داخلی دانسته اند، این فرضیه در سطح معنی داری ۵ درصد و پاسخ اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار گرفته است.
- بیشتر پرسش شوندگان یعنی ۸۱/۳ درصد آنان حاشیه نشینی، کودکان خیابانی و نابه سامانی های مبداء و مقصد مهاجرت ها را از اثرات تعیین مهاجرت های داخلی دانسته اند و این فرضیه در سطح معنی داری ۵ درصد و پاسخ اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار گرفته است.

- بیشتر پرسش شوندگان یعنی ۶۲ درصد از آنان، امکان دستیابی به جاذبه های فرهنگی را در شهرهای بزرگ، مانند تهران، موجب تشدید مهاجرت های داخلی دانسته اند، این فرضیه در سطح معنی داری ۵درصد و پاسخ اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار گرفته است.
- بیشتر پرسش شوندگان یعنی ۸۰ درصد از آنان، قطبی شدن شهر و روستا را عامل مؤثر در مهاجرت روستائیان به شهرهای بزرگ دانسته اند و فرضیه در سطح معنی داری ۵درصد و پاسخ اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید واقع گردیده است.
- بیشتر پرسش شوندگان یعنی ۹۲درصد از آنان عدم رشد و توسعه متوازن روستا در مقایسه با شهر را عامل مهاجرت های گسترده از روستا به شهرهای بزرگ به ویژه شهر تهران دانسته اند، این فرضیه در سطح معنی داری ۵درصد و پاسخ اطمینان ۹۵درصد مورد تأیید قرار گرفته است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی